

Kostnadsuppföljning i hästavel

-En studie för att identifiera kostnader i hästavel och vilka av dessa som tenderar att glömmas bort i en kostnadsuppföljning.

Cost follow-up in horse breeding

- A study to identify costs in horse breeding and which of these tend to be forgotten in a cost follow-up.

My Håkansson

Kostnadsuppföljning i hästavel - En studie för att identifiera kostnader i hästavel och vilka av dessa som tenderar att glömmas bort i en kostnadsuppföljning.

Cost follow-up in horsebreeding - A study to identify costs in horsebreeding and which of these tend to be forgotten in a cost follow-up.

My Håkansson

Handledare: Jan Larsson, SLU, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Examinator: Erik Hunter, SLU, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Examensarbete inom företagsekonomi

Kurskod: EX0790

Program/utbildning: Lantmästare - kandidatprogram

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2017

Omslagsbild: My Håkansson

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Hästavel, ekonomi, föl, kalkyl, kostnadsuppföljning.

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsarkitektur,
trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi
och miljöpsykologi

FÖRORD

Lantmästarprogrammet är en treårig universitetsutbildning vilken omfattar 180 högskolepoäng (hp). En av de obligatoriska delarna i denna är att genomföra ett eget arbete som ska presenteras med en skriftlig rapport och ett seminarium. Detta arbete kan t.ex. ha formen av ett mindre försök som utvärderas eller en sammanställning av litteratur vilken analyseras. Arbetsinsatsen ska motsvara minst 10 veckors heltidsstudier (15 hp).

Jag har själv varit intresserad av kostnadsuppföljning och ekonomi i hästavel och ville därför undersöka detta närmare.

Ett varmt tack riktas till min handledare Jan Larsson som varit till stor hjälp med granskning av examensarbetet. Jag vill även tacka veterinär Agneta Tegnér och seminstitutionsansvarig Tobias Larsson för att det delat med sig av sin kunskap och uppfödarna för att de deltog i studien och delade med sig av sina erfarenheter.

Erik Hunter har varit examinator

Alnarp 27 maj 2017

My Håkansson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	5
SUMMARY	6
INLEDNING	7
BAKGRUND	7
PROBLEM.....	8
SYFTE.....	8
LITTERATURSTUDIE	9
MATERIAL OCH METOD.....	11
INTERVJUSTUDIE	11
RESULTAT	13
DISKUSSION	24
REFERENSER.....	29
SKRIFTLIGA	29
MUNTLIGA	29
BILAGOR	31

Sammanfattning

De kalkyler som idag finns att hitta inom ämnet hästavel skiljer sig ifrån varandra. Ämnet diskuteras hett på sociala medier och i branschen. I denna intervjustudie undersöks kalkylerna ställs i relation till vad fackkunniga och verksamma inom området säger. I intervjuer med fem uppfödare identifierar vi både vilka kostnader som faktiskt finns, vilka av dessa som är lätta att glömma och storleken på dessa kostnader. Tydliga trender kan utläsas av uppfödarnas svar och av studien kan man identifiera problematiken av att sätta en schablonkostnad på något som skiljer sig så från uppfödare till uppfödare. I tabellen nedan sammanställs kostnaderna för några av de poster som intervjustudien behandlat och spannet på hur de skiljer sig mellan de fem uppfödarna. I kolumnerna innan vad litteraturstudien har gett för storlek på samma kostnad enligt LRF och Hästsverige. I sista kolumnen kan man tydligt se vilka kostnadsposter som ofta glöms bort av uppfödare på förfrågan om kostnadsuppföljning.

Tabell 6.2 Kostnadsposter som uppges/glöms

Kostnadspost	LRF (kr)	Hästsverige (kr)	Uppfödarna (inkl svar efter ledande fråga) (kr)	Uppfödarnas (5 st) svar innan ledande fråga
Avräkning sto	5 000	3 000	0 - 10 000	+ + + + +
Försäkringar	4 580	5 000	1 500 – 12 000	+ + + + +
Stationsavgift	-	-	500 – 2 000	+ + + + +
Veterinärkostnad	1 500	800	2 500 – 4 000	+ + + + +
Hingstkostnader	4 000	10 000	7 000 – 16 000	+ + + + +
Reg, sto, id-avgift	3 000	-	Ca 2 500	+ + + + +
Transport	-	-	0 - 1000	+ + + + +
Arbete	15 200	24 000	9 000 – 54 750	+ + + + +

+ = Kostnaden uppgavs i kalkylen/intervjun

+ = Kostnaden uppgavs inte i kalkylen/intervjun

Summary

The calculations that are currently found in the subject horse breeding differ from each other and from what you hear. The topic is discussed hotly on social media and in the industry. In this interview study we investigate the calculations and put them in relation to what the skilled and active in the business say. In interviews with five breeders, we identify both the actual costs, which of these are easy to forget and the size of these costs. Clear trends can be read by the breeder's answers, and the study identifies the problem of setting a standard cost of something different from breeders to breeders. The table below summarizes the costs of some of the items treated by the interview study and spans how they differ between the five breeders. In the columns before what the literature study has given for the same cost according to LRF and Hästsverige. In the last column, you can clearly see which cost items are often forgotten by breeders on request for cost follow-up.

Table 6.2 Cost items reported/forgotten

Cost item	LRF (SEK)	Hästsverige (SEK)	Breeders response after asking about the cost (SEK)	Breeders response before asking about the cost
Depreciation maare	5 000	3 000	0 - 10 000	+ + + + +
Insurance	4 580	5 000	1 500 – 12 000	+ + + + +
Station fee	-	-	500 – 2 000	+ + + + +
Veterinary fee	1 500	800	2 500 – 4 000	+ + + + +
Stud fee	4 000	10 000	7 000 – 16 000	+ + + + +
Registration fee	3 000	-	Ca 2 500	+ + + + +
Transportation	-	-	0 - 1000	+ + + + +
Work	15 200	24 000	9 000 – 54 750	+ + + + +

+ = The cost was stated in the calculation / interview

+ = The cost was not stated in the calculation / interview

Inledning

Bakgrund

Avel av halvblodshästar i Sverige är i hög grad småskalig. År 2004 föddes ungefär 3500 föl till följd av betäckningarna av halvblodsston 2003 som var 5122 till antal enligt rapport från Statens Jordbruksverk om hästverksamhet i Sverige (SJV, 2005).

En kalkyl på hästavel kan se ut på många olika vis, detta beror på att sättet man håller stona på skiljer sig från fall till fall. De två kalkyler som finns tillgängliga visar att det kostar 61 513 kronor exklusive moms respektive 75 000 kronor exklusive moms och skiljer sig ganska mycket mellan kostnadsposterna (Hästsverige, 2017) (LRF, 2017).

Det finns faktorer som alla uppfödare har lika förutsättning för och det finns faktorer som kan skilja sig 10 000-tals kronor. Det kan handla om val av utfodring, t ex kraftfoderbaserad foderstat eller ren grovfoderutfodring med enbart tillsats av mineraler. Om man har en egenproduktion av foder eller inte. Stallhyror skiljer sig väldigt mellan olika delar av landet och hur nära en tätort man bor spelar också roll för kostnaderna. Hur bra hov kvalitet hästen har eller hur mycket man rider spelar roll för hur mycket kostnad man har för hovvård eller skoning. Veterinärkostnad och försäkring skiljer sig mellan olika kliniker och försäkringsbolag och hur mycket hästen skadar sig eller blir sjuk kan ingen förutspå men en schablonkostnad för dessa står med i kalkylen ”grundkostnad för häst” på LRFs hemsida.

Det kända mervärdet med svenskfödda hästar är deras sätt att växa upp på kuperad mark och på ensilagebaserad utfodring vilket ger hållbara sportindivider. Som med all annan djuruppfödning i Sverige så präglas även hästuppfödningen av noggranna regelverk för att säkerställa djurens välbefinnande. I HorseTelex nya ranking får SWB-hästar (svenskt varmblood) mycket bra placeringar, i både hoppning, dressyr och fälttävlan (SWB, 2016)

I dagens läge kan man i många fall se att entusiasters uppfödning av ridhästar sponsrar svensk ridsport med skattade pengar. Att från betäckning till försäljning hålla reda på alla olika kostnader som passerat kan vara svårt för hobbyuppfödare som inte bokför (A.Tegnér, 2017)

I en ”kartläggning och analys av hästverksamheten i Sverige” från 2005 kan man läsa att endast 9 uppfödare i hela landet har fler än 10 ston betäckta år 2003. I tabellen kan vi också utläsa att majoriteten av uppfödarna har färre än 3 ston betäckta samma år (P.Persson 2005). Avel är mer en tillfällighet för det annars tävlande eller ridna stoet snarare än en produktion. Väldigt få har en kontinuerlig produktion av föl och kan dra nytta av de fördelar som kan finnas med det. I samma rapport kan vi utläsa att få uppfödare har personal anställd och ibland ersätts inte ens uppfödaren själv för sitt arbete med uppfödningen. Hur man värderar sin tid skiljer sig även det väldigt från fall till fall. (SJV, 2005). Antalet betäckta ston ökar. År 2015 betäcktes 3800 ston i SWBs avelsorganisation och år 2016 betäcktes ca 5000 ston (SWB, 2017).

På olika annonssidor, t ex hastnet.se och hastmarknad.se kan man se att vad man tar betalt för sitt föl kan skilja sig väldigt mellan uppfödare och uppfödare. Om de sedan säljer för de priser man ser går inte att utläsa men där är ett brett spann. På SWB fölauktion som arrangeras i oktober varje år kan man se att snittpriset på ett föl är 120 000 kronor exklusive moms. Totalt såldes föl för 4 185 000 kronor 2016 (Hippson, 2016).

Problem

Problemställningen som studien grundar sig på är att hästavel inte är en produktionsform med en klar mall över hur man ska göra och räkna. Många räkningar betalas under den långa produktionstiden och det kan vara svårt att hålla reda på kostnaderna för skapandet av ett föl eller en unghäst. Många uppfödare är hobbyuppfödare och för ingen bok över vad som har betalats under uppfödningen. Vilka kostnader som räknas in skiljer sig från uppfödare till uppfödare.

Hur ser en kalkyl i hästavel ut? Vad ska finnas med i en kostnadsuppföljning? Existerar kostnadsuppföljning inom branschen? Vad baseras prissättningen på?

Syfte

Syftet med studien är att identifiera storleken på kostnader för halvblodsaveln och vilka av dessa som ofta glöms bort av mindre uppfödare och företagare.

Litteraturstudie

I en kalkyl publicerad på www.hästavel.se framgår att produktionskostnaden för ett 6 månaders föl är 75000 kronor exklusive moms. Ur denna kalkyl kan man utläsa att hingstkostnaderna är summerade till 10 000 kr. Veterinär ska enligt denna kalkyl kosta 800 kr per år. Försäkringskostnader uppgår till totalt 5 000 kr per år. Stoets värdeminskning beskrivs som inköpspriset eller saluvärdet delat på antal år, här som en kostnad på 3 000 kr per år. Arbetstiden på ett sto i avel uppskattas till 160 timmar á 150 kr, 24 000 kr per år (Hästsverige, 2017).

Tabell 1. Produktionskostnader (kr) exkl. moms

Produktionskostnader (kr) exkl. moms	
Hingst- eller språngavgift	10 000
Hö / hösilage 2 500 kg x 2 kr	5 000
Bete 110 dagar x 10 kr (stängsel, putsning)	1 100
Kraftfoder 1 000 kg x 3,50 kr	3 500
Strö 1 500 kg x 1 kr	1 500
Avmaskning av sto 7 x 120	840
Hovvård 11 x 320 kr	3 520
Veterinär 1 x 800 kr	800
Avelsförsäkring	5 000
Diverse (registreringsavgift, övrigt foder, förbrukningsmaterial, el, vatten m.m.)	5 000
- Delsumma	36 260
Stoets värdeminskning (inköpspris - saluvärde / år)	3 000
Stall (värdeminskning, underhåll, räntekostnad)	10 000
Ränta på kapital bundet i stoet och driftkostnaderna	2 000
- Totala kostnader	51 260
Uppskattat arbetsbehov 160 tim x 150 kr	24 000
- Totala kostnader inkl. arbetsersättning	75 000

(www.hästavel.se, 2017) ’

I en kalkyl länkad från LRF's hemsida om kostnad för avelssto kostar ett 6 månaders föl 61 513 kr exklusive moms. Rekrytering av avelssto räknas av och är uppskattat till 5 000 kr per år. Språngavgiften kostar 1 000 kr och övriga kostnader hingst 3 000 kr. Fölgavgift beräknat på att stoet får 0,75 föl per år i snitt och då blir 3 000 kr per år. Veterinären uppskattas till 1 500 kr per år. Försäkring kostar enligt uppgift i kalkylen 4 580 kr per år. Arbete är uppskattat till 100 timmar per år á 152 kr per timme, med ett lönetillägg för fölning (LRF, 2017).

Tabell 2 Kostnader för avelssto

Kostnader 1	Mängd	åpris	Summa
Rekrytering	0,10	50 000	5 000
Foder			
Grovfoder (kg ts)	2 160	2,25	4 860
Kraftfoder (kg)	1 000	2,50	2 500
Övrigt foder	1	1 000	1 000
Strö (kg)	1 080	1,00	1 080
Bete dagar	90	25	2 250
Howård, antal	8	260	2 080
Språngavgift	1	1 000	1 000
Övriga kostnad hingst	1	3 000	3 000
Fölavgift	0,75	4 000	3 000
Veterinär, medicin	1	1 500	1 500
Försäkring, risk	1	4 580	4 580
Underhåll byggnad	1	1 400	1 400
Elkostnad (kWh)	400	0,80	320
Stallplats			
Gödselkostnad			
Marknadsföringskostnad			
Övriga kostnader			
Summa kostnader 1			33 570
Summa intäkter - kostnader 1			-13 820

Kostnader 2	Mängd	åpris	Summa
Arbete timmar	100	152	15 172
Lönetillägg för fölning	0,75	427	320
Byggnader			
Avskrivning	100 000	5%	5 000
Ränta	50 000	7%	3 500
Ränta rörelsekapital	26 437	7%	1 851
Ränta djurkapital	30 000	7%	2 100
Summa kostnader 1 + 2			61 513

(www.lrf.se, 2017)

Redan i dessa två kalkyler skiljer sig vissa kostnadsposter och kostnader. Det beror nog främst på att det inte finns någon tydlig mall för hur man ska räkna på avel med hästar. Det finns olika sätt att ta betalt för en betäckning från hingsthållaren och det finns olika sätt att omnämna samma sak i kalkylen, t ex ”fölavgift” och ”diverse” innehåller antagligen samma mindre kostnadsposter. Kalkylerna är antagligen inte heller uppdaterade sedan seminaveln ökat och veterinärkostnaden är idag mycket högre per sto och säsong (Agneta Tegnér, 2017).

Teorier inom ekonomistyrning

Kostnadsdrivare, ABC-kalkylering

Kostnadsdrivare är ett mått på aktiviteter som har ett direkt verkansamband med kostnader. Aktiviteter antas förbruka resurser i en ABC-kalkyl. Produkterna förbrukar i sin tur aktiviteter. Mer rättvisa kostnader för produkterna skall framkomma av denna metod där fördelningsnycklarna baseras på hur kostnaderna orsakas i en aktivitet (ekonomikurser, 2017).

Alternativkostnad

Den intäkt man går miste om genom att välja ett alternativ framför ett annat kallas alternativkostnad. I kalkylering använd ofta detta begrepp. När man rekryterar stoföl till avel får man en alternativkostnad, då man använder en resurs i stället för att sälja den. Pengarna man hade kunnat erhålla om man hade sålt denna resurs i stället är alternativkostnad (ekonomikurser, 2017).

Prissättning

Prissättningsstrategi används av en säljare för att bestämma priset på en vara eller tjänst. Inom ämnet finns många strategier, t ex konkurrentbaserad prissättning, värdebaserad prissättning, kostnadsbaserad prissättning eller penetrationsprissättning som är de alternativ som kan vara aktuella vid prissättning av just hästar och föl. En strategi är att utgå ifrån vad konkurrenter väljer för prissättning på sin vara, det kallas konkurrentbaserad prissättning. När man utgår ifrån vad kunden upplever att varan har för värde, kallas det värdebaserad prissättning. Inom kostnadsbaserad prissättning utgår man ifrån vad man sammanlagt haft för kostnader för att ta fram varan eller produkten och sätter därefter ett pris för att täcka dessa kostnader inklusive en förutbestämd procentsats för vinstmarginal (T. Shaw 2017). Inom hästavel kan vi ta språngavgift som exempel på en kostnad som är definitiv. Inom hästavel finns även kostnaden för arbete som kan diskuteras om den ska ha ett pris mätt i pengar eller om det finns andra ersättningar för tiden man lägger. Det faktum att hästar i de flesta fall främst är hobbyverksamhet gör att det är upp till var och en hur man räknar att man blir ersatt för sin tid och sitt arbete. Penetrationsprissättning innebär att företaget genom att sätta ett mycket lågt pris når fler kunder och en större del av marknaden (P. Kotler 2013).

Material och metod

Intervjustudie

I en kvalitativ studie kan man få fram mer nyanserade svar än i en kvantitativ. En kvalitativ intervju kan vara en intervju där man ställer öppna frågor och inte nödvändigtvis i samma ordning. En kvalitativ intervju liknar ett vanligt samtal även om den följer ett i förväg valt ämnesområde. Följdfrågor kan ställas utifrån svaren. På så sätt får man en väldigt uttömmande intervju (Johansson och Svedner, 2010). Under intervjun kan svaren då och då sammanfattas (Krag Jacobsen J. 1993). Den kvalitativa metoden ger utrymme för olika svar och resultatet beror på forskarens skicklighet när denne tolkar (Berg, 2004).

För att kartlägga storleken på kostnaderna och vilka som ofta glöms bort är intervjustudie ett verktyg. I intervjuer av veterinärer, avelsförbund och försäkringsbolag kommer det att indikera vad de

olika posterna i kalkylen kostar idag. Detta kommer jämföras med publicerade kalkyler av olika rådgivningsföretag t ex LRF-konsult samt hästsverige.se i samarbete med SLU. Genom att intervjua flera olika i branschen kan man få fram ett prisspann på olika poster i kalkylerna. Det som läggs fokus på här är de kostnader som är jämförbara mellan de olika uppfödarna. De som är kopplade helt till avel, dvs. kostnader som inte finns om man inte avlar på sin häst.

Kostnadsposter som söks i intervjuerna med uppfödarna, samtliga kostnader är exklusive moms:

- Avräkning sto (Inköpspris/antal föl). Vid inköp av sto eller vid egenrekrytering av sto finns ett värde, detta måste minska med stoets ålder så att hon inte är värd t ex 50 000 kr vid 20 års ålder och improduktiv.
- Försäkring sto, livförsäkring, veterinärvårdsförsäkring, avelsförsäkring och/eller användbarhetsförsäkring.
- Foster och föl-försäkring plus eventuell fölförsäkring fram till dess att fölet är 6 månader och leveransklart.
- Stationsavgift, avser avgift för besök samt uppställning på seminestation.
- Veterinäravgift samt kostnader för tillkommande behandlingar av stoet relaterade till seminering och avel.
- Hingstkostnader (språngavgift, 45, 90-dygnsavgift eller levande föl avgift, ett-sto-licens)
- Fraktkostnader spermier
- Registreringsavgift, stoavgift, avser avgifter som betalas till avelsföreningen
- Arbete, tid som läggs ner på stoet, fölet och annat relaterat till produktionen.
- Resor/transport, avser milersättning eller andra eventuella kostnader för transport till och från seminestationen i samband med undersökning, seminering samt påföljande dräktighetsundersökningar.

100 förfrågningar sändes ut via mailadresser som erhöles från avelsförbundet SWB och av dem svarade 19 att de kunde tänka sig att delta. Efter fem intervjuer sågs tydliga trender på kostnader som glömdes och intervjustudien kunde antas vara trovärdig. I intervjuerna frågas uppfödare och stoägare vad de hade för kostnader för uppfödningen av fölet. De får därefter tid på sig att svara muntligt. Därefter kommer de att ges möjlighet att lägga till innan ledande frågor ställs om de poster som vi jämför så att svar på samtliga kostnadsposter från varje uppfödare kan dokumenteras, trots att de själva glömmer bort att ta upp det först. Varje intervju tog ca 2 timmar med diskussion och reflektion.

Det kommer även frågas om vad de hade för intäkter på försäljning av fölet om detta skedde. Fortsättningsvis kommer de frågas om de hade andra utgifter än de som räknats upp här för att se vad de räknar med.

Genom att analysera resultaten av intervjustudien kan man utläsa vilka kostnadsposter som ofta glöms bort.

I denna studie jämförs kostnader som kanske är avgörande för prissättning av föl eller unghästar vid försäljning, med fokus på de som är jämförbara mellan olika uppfödare. I bilagorna bifogade i arbetet finns alla givna svar på ställda frågor samt uppgifter om de personer som intervjuats.

Resultat

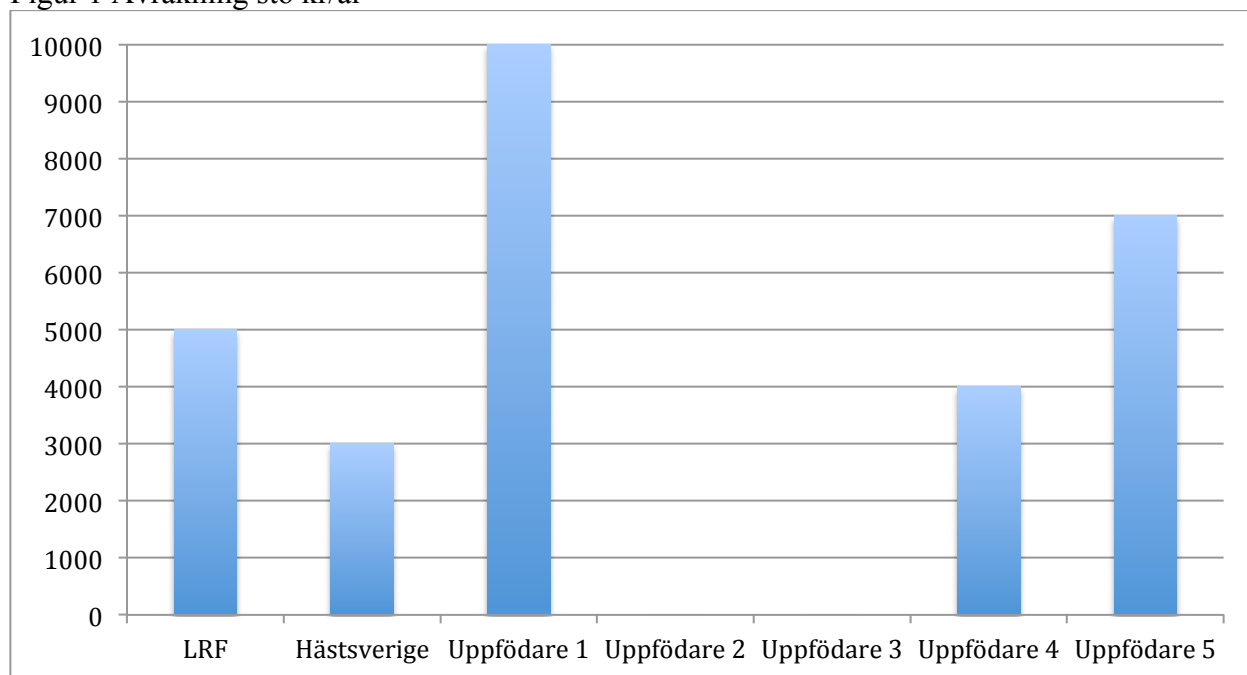
Avräkning sto (Inköpspris/antal föl)

I Hästsveriges kalkylexempel på 6 månaders föl finns en post för ”stoets värdeminskning (inköpspris – saluvärde/år)” och är prissatt till 3 000 kr. I LRF’s kalkyl på avelssto finns en post för ”rekrytering” där man antagit att stoet kostar 50 000 kr och får 10 föl d.v.s. en avräkning på 5 000 kr/år.

I intervju med uppfödare 1 omnämns först inte denna post men efter en ledande fråga om vad stoet är inköpt för och hur många föl hon fått och förväntas få får vi följande svar: ”Hon är inköpt för 40 000 och har hitintills fått ett föl här. Haft henne 5 år, svår att få dräktig.” I intervjun med uppfödare 2 omnämns inte heller avräkning sto men svar på frågan var att stoet var inköpt för 15 000kr, fått ett föl och kommer att säljas för 15 000 kr. Uppfödare 3 lånar sitt sto gratis och har inga utgifter för denna post. Uppfödare 4 använder sitt sto till ridning mellan fölen och kan efter eftertanke tänka sig att 4 000 kr skulle vara rimligt att dra av för att stoet sjunker i pris med ålder och utan att någon utbildning sker under ungefär 1 år.

Uppfödare 5 har köpt ett fint äldre avelssto för 48 000 kr och förväntar sig 7 föl, därför landar avräkningen på 7 000 kr/år vilket hon tar upp utan att ledande fråga ställs.

Figur 1 Avräkning sto kr/år

Försäkring sto

Stoet kan försäkras i veterinärvård, användbarhet samt livförsäkring, som utfaller vid olika scenarion. T ex vid akut avlivning utfaller en livförsäkring. Vid sjukdom eller skada kan man ha en veterinärvårdsförsäkring som täcker en viss procent av behandlingskostnaderna hos veterinären. I ett samtal med försäkringsrådgivare, Tobias Hansson, Agria Häst rekommenderas en Agria Breeding veterinärvård och livförsäkring eller motsvarande avelsförsäkring i annat bolag eller en vanlig A2 veterinärvård och livförsäkring i kombination med Agria foster och föl-försäkring när man sysslar med rena avelsston. I LRF’s

kalkylexempel tas en kostnad om ”försäkring, risk” om 4 580 kr/år upp. På Hästsverige.se står det ”avelsförsäkring 5 000 kr/år ”.

Uppfödare 1 har sitt sto försäkrat för 3 000 kr/år. Uppfödare 2 har en avelsförsäkring i Folksam som kostar 2 000 kr/år. Uppfödare 3 uppger efter att jag frågat att denne inte har sina hästar försäkrade. Uppfödare 4 har sin häst försäkrad något högre eftersom hästen emellan sina föl används som tävlingshäst och därför är försäkrad i användbarhet och högre livförsäkring. Försäkringspremien för stoet ligger på 6 000 kr/år. Uppfödare 5 har en försäkring i IF på 12 000 kr/år som täcker stoet, avkomman vid sidan till och med avvänjning och även fostret i magen.

Foster och föl-försäkring

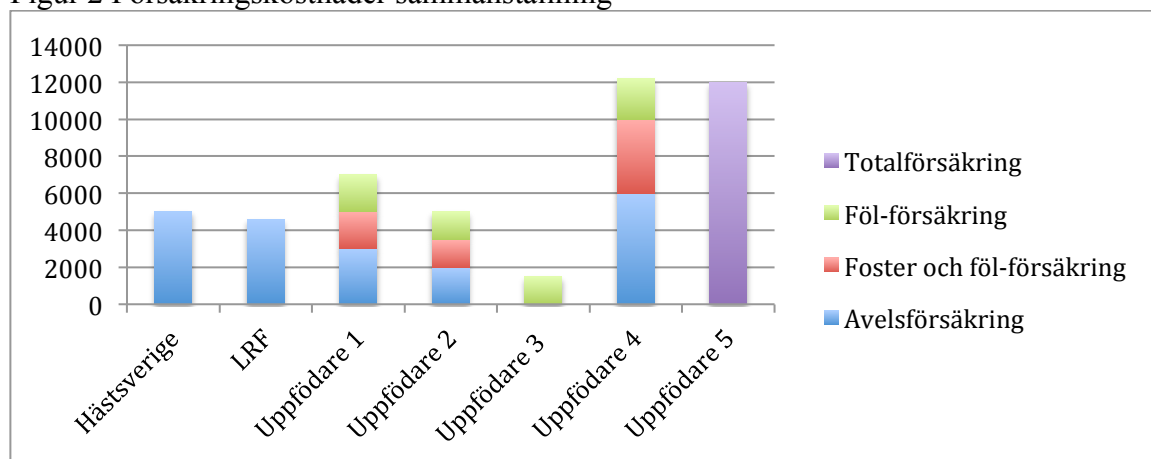
På försäkringsbolaget Agrias hemsida kan man läsa om deras så kallade ”Agria Future – försäkring för foster och föl” som kan tecknas vid 40 dygns konstaterad dräktighet och fram till 30 dagar före beräknad fölning. Man betalar då 20 % av det liv-värde man vill försäkra fostret till. Försäkringen täcker även veterinärvårdskostnader. Man kan bland annat få ersättning för om stoet kastar, om fölet föds dött eller om sto eller föl måste avlivas inom 30 dygn efter fölning. I kalkylen på hästsverige.se samt på LRF’s kalkyl omnämns inte foster och föl-försäkring som någon enskild kostnad.

Samtliga uppfödare utom en anger att de tecknar foster och föl-försäkring när deras sto är konstaterat dräktigt på 40:e dygnet. Uppfödare 1 tecknar en försäkring i Agria som kostar 2 000 kr/dräktighet. Uppfödare 2 tecknar i Agria och betalar 1 500 kr/år. Uppfödare 4 tecknar foster och föl-försäkring som kostar 4 000 kr/dräktighet. Uppfödare 5 uppger att denna försäkring ingår i försäkringen av stoet. Alla som har denna typ av försäkring uppger det som en kostnad när jag frågar om vad de haft för kostnader för sin uppfödning.

Föl-försäkring (från födsel till 6 mån)

Uppfödare 1 har när hon tillfrågas även tecknat en föl-försäkring för 2 000 kr. Uppfödare 2 anger att hon har en kostnad för fölförsäkring i sin kalkyl om 1 500 kr till dess att fölet är 6 månader och avvant från sin mamma. Uppfödare 3 anger inget om försäkringar i sin kalkyl, men efter ledande fråga om det kommer det fram att fölningen varit försäkrad från födsel till dess att den var 6 månader och såld. Uppfödare 4 har även hon en föl-försäkring när vi talar om det och den kostar 366 kr/månad, vilket blir 2 196 kr för 6 månader. Uppfödare 5 angav från början att hennes försäkring kostade 1 000 kr/ månad för sto, föl och foster.

Figur 2 Försäkringskostnader sammanställning

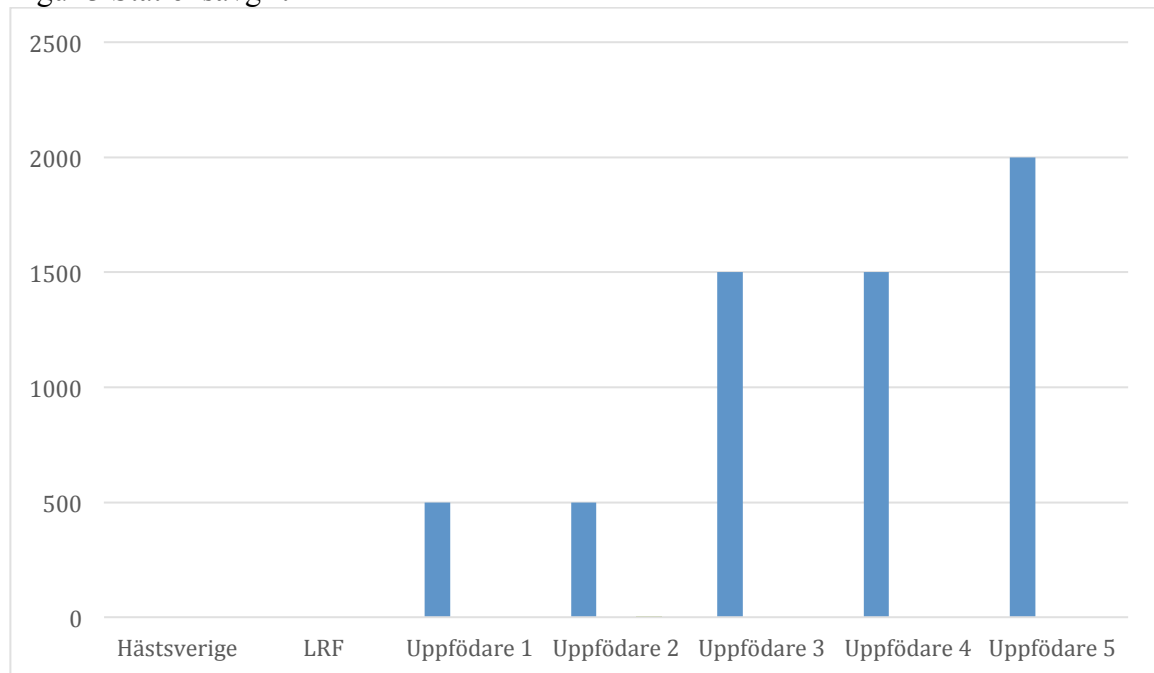
Stationsavgift

Stationsavgift en avgift som seminestationen tar ut för att man väljer deras station som station att seminera stoet på. Betalas en gång per säsong och skiljer sig ibland inom stationen också beroende på om man använder hingstarna som står på stationen eller om man väljer hingstar vars semindoser skall komma att skickas till stationen. Stationerna tar även betalt för uppställning om detta behövs i samband med att stoet t.ex. semineras flera dagar samt att ägaren har långt att åka eller krångligt att åka med sto och föl fram och tillbaka. I Hästsveriges samt LRF's kalkylexempel finns inte kostnaden "Stationsavgift" eller något liknande med.

I intervjun med Tobias Larsson, Blädder Gård sägs: "Hingstar i vårt program kostar 500 kr och för övriga hingstar 1 500 kr per säsong. I avgiften ingår förbrukningsvaror och tjänster i samband med undersökning och seminering av sto på stationen."

Uppfödare 1 valde en hingst som stod på seminestationen dit hon körde sitt sto och har betalat 500 kr för stationsavgift/år för sitt sto. Uppfödare 2 uppgav ingen kostnad för stationsavgift i sin kalkyl för uppfödningen men efter ledande fråga om det så uppgavs det att stationsavgiften låg på 500 kr. Uppfödare 3 och 4 betalade 1 500 kr för stationsavgift och uppfödare 5 hade en kostnad på 2 000 kr för stationsavgift.

Figur 3 Stationsavgift

Veterinäravgift samt kostnader för tillkommande behandlingar

Veterinären tar ut en avgift per säsong för att undersöka stoet med ultraljud inför seminering. Utöver detta tillkommer kostnader för behandlingar.

I intervjun med Blädder Gård säger Tobias Larsson "Vår veterinär tar 2 000 kr i grundavgift/säsong och då ingår ultraljudsundersökningar i samband med seminering, sedan dräktighetsundersökning på 17, 30 samt 90 dygn efter sista seminering."

I intervju med Agneta Tegnér, legitimerad veterinär med inriktning på semin och avel kommer följande prisuppgift på tal: ”2000kr, grundavgift som betalas per säsong och gäller för seminering med färsk semin. I denna avgift ingår rutinarbetet kring betäckningen av stoet, såsom ultraljudsundersökningar i samband med seminering samt dräktighetsundersökning. En enstaka ultraljudsundersökning kostar 360kr”. Vidare talar vi om övriga behandlingar som kan tillkomma utöver den fasta veterinärvygften:

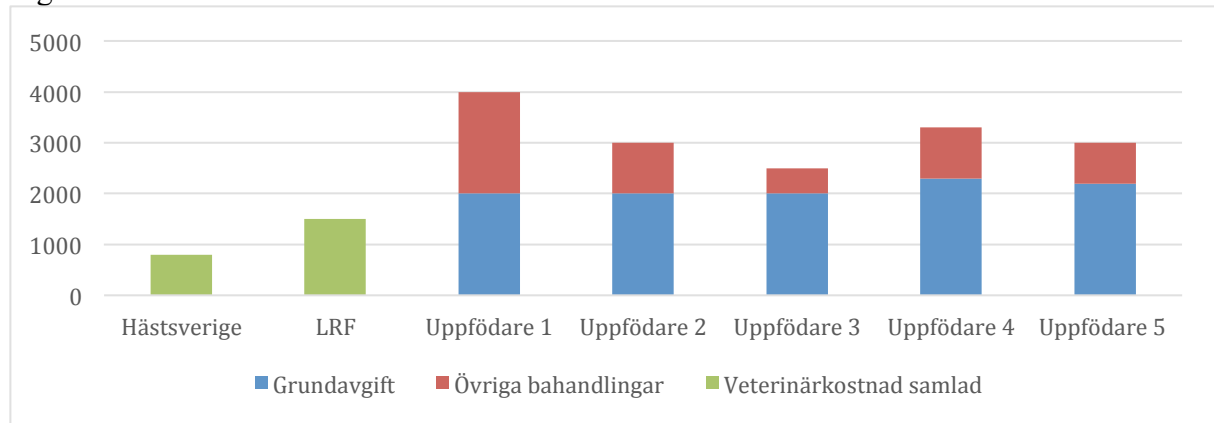
- Hormonbehandlingar – 100-120kr/dos. Ibland kan man behöva spruta igång stoet för att tidigarelägga nästa brunst eller i vissa fall om stoet visar svag brunst. Detta gör man med ett hormonliknande ämne som kallas prostaglandin, även kallat pg-spruta som är en spruta man sätter i muskeln på halsen på stoet. Några dagar senare går stoet in i en ny brunst. Detta kan inte göras för tätt inpå gulkroppsbildning i samband med senaste brunsten. Om man missar en brunst måste man alltså vänta några dagar innan man kan spruta igång en ny med s.k. pg-spruta.
- Bakterierprov och odlingar: 400-440 kr/prov
- Sköljning av livmoder: 260kr inklusive 1 liter NaCl (koksaltlösning) därefter tillkommer 24kr/l NaCl. Vid bakterier eller vätska i livmodern kan man med hjälp av en slang fylla upp hela/delar av livmodern med koksaltlösning för att sedan tömma ut det igen och på så sätt ta med sig ut vätska/orenheter/bakterier och skapa en bra miljö i livmodern för ägget att infästa så att stoet blir dräktigt. Detta görs när semineringen är avslutad och stoet har haft ägglossning vilket betyder att embryot som nu förhoppningsvis har mött sperman i äggledarna nu är på väg mot livmodern. Stoet måste vara brunstigt och cervix (livmodermunnen) öppen för att behandlingen skall kunna göras.
- Caslickoperation: 400 kr, ibland beror infektion i livmodern på att slidöppningen är för öppen. Det kan bero på att stoet spruckit vid tidigare fölning eller att hon själv är född sådan, d.v.s. genetisk. Detta kan leda till att bakterier från träck eller luft tränger in och infekterar stoets livmoder. Man gör då en caslickoperation, efter att hon har haft ägglossning, där man lokalbedövar stoet, klipper upp slidkanterna och syr ihop sårkanterna mot varandra. Kvar lämnas den öppning som stoet behöver för att kunna urinera. Man tar sedan bort stygnen i samband med dräktighetskontrollen vid 16-17 dygn efter sista seminering. Stoet klipps sedan upp vid förlossning.

I kalkylexemplet på Hästsverige.se omnämns veterinära om 1 x 800 kr. I ”kostnad för avelssto” på LRF’s hemsida återfinns ”veterinär, medicin” som en engångskostnad på 1 500 kr.

Uppfödare 1 har betalat 1 500kr/år i veterinärvygft samt uppskattningsvis övriga behandlingar upp emot 2 000 kr/år. Det är inte helt klart exakt vad uppfödare 1 verkligen har betalat när vi talar vidare om kostnaden under punkt 4 ”ledande frågor” i intervjumallen. Tillslut kommer hon fram till att kostnaden för veterinärvygften var 2 000 kr samt övriga behandlingar 2 000 kr till. I intervjun med uppfödare 2 uppger hon att hon har betalat 3 000 kr till sin veterinär, efter ledande frågor reder vi ut att det är 2 000 kr plus övriga behandlingar 1 000 kr. Uppfödare 3 uppger en kostnad om 2 500 kr för veterinärvygft i intervjun, efter ledande frågor om kostnaden uppger han att stoet behandlats för vätska i livmodern vilket kostade 500 kr utöver grundavgiften på 2 000 kr. I intervjun med uppfödare 4 uppges en veterinär grundavgift om 2 300 kr och tillkommande behandlingar om 1 000 kr utöver grundavgiften. Uppfödare 5 uppger en faktura på 3 000 kr för behandlingar och veterinär grundavgift. Efter en diskussion reder vi ut att grundavgifter ligger på 2 200 kr och resterande 800 kr är övriga behandlingar.

Figur 4 Veterinärkostnader

Hingstkostnader (språngavgift, 45, 90dygnsavgift eller levande föl avgift, ett-sto-licens) språngavgift

Ordinarie hingstlicenser löses/säsong och kostar 5 000 kr/ hingst och säsong för obegränsat antal ston (SWB, 2017). Detta är alltså den kostnad som hingsthållaren/ägaren har för licens på hingsten.

Vi intervjuar Tobias Larsson om språngavgifter och får följande svar: ”1 500-2 500 kr/säsong och sto för hingstarna i Blädde Gård’s hingstprogram. De två hingstar som kostar 1 500kr, tillkommer 1 000 kr i s.k. ett-sto-licens som är en hingstlicens som löses för varje sto som betäcks med den hingsten. Övriga hingstar går på ordinarie hingstlicens som Blädde gård betalar en fast avgift/säsong för hingstens alla ston. Språngavgiften skall för oss på Blädde gård täcka arbete med tappning av hingst och förbrukningsvaror i samband med det.”

Ett-sto-licens är en typ av hingstlicens som betalas av stoägaren istället för av hingstägaren, detta görs på www.sprangrulla.se och kostar 1000 kronor plus moms. Denna licens är ett alternativ till ordinarie hingstlicens som löses för varje sto som ska betäckas med hingsten av stoägaren själv. Detta för att kunna ge större valfrihet i vilka hingstar som kan väljas. På avelsförbundets hemsida kan man läsa att Ett-sto-licenser kan lösas för:

1. Alla hingstar som redan är godkända för svensk halvblodsavel.
  2. Alla hingstar godkända i annan stambok för varmblodiga ridhästar med typ och prestation som samstämmer med avelsmålen för SWB.
  3. De hingstar som finns med på WBFSH:s top 15 för avelshingstar
  4. De hingstar som finns med på WBFSH:s top 15 ranking för tävlingshästar.
- (SWB, 2017)

I intervjun med Tobias Larsson, Blädde Gård framkommer ”90-dygnsavgift: Betalas till hingstägaren när stoet är dräktigt vid 90 dygn efter sista seminering, och skiljer sig från hingst till hingst. I Blädde Gårds program återfinns priser från 4 000 upp till 13 000 kr för denna kostnadspost. Denna kostnad bestäms av hingstägaren själv och skiljer sig beroende på popularitet för hingsten, hingstens prestation eller stam. En av våra hingstägare erbjuder stoägare att betala en högre avgift vid levande föl istället och det kan för vissa stoägare kännas som en säkerhet att först behöva betala när ett levande föl är fött och därför acceptera att detta kostar 2 500 kr mer än att betala vid 90 dygns dräktighet”

I intervjuerna med uppfödarna uppger samtliga en kostnad för hingstarna nästan som första kostnad.

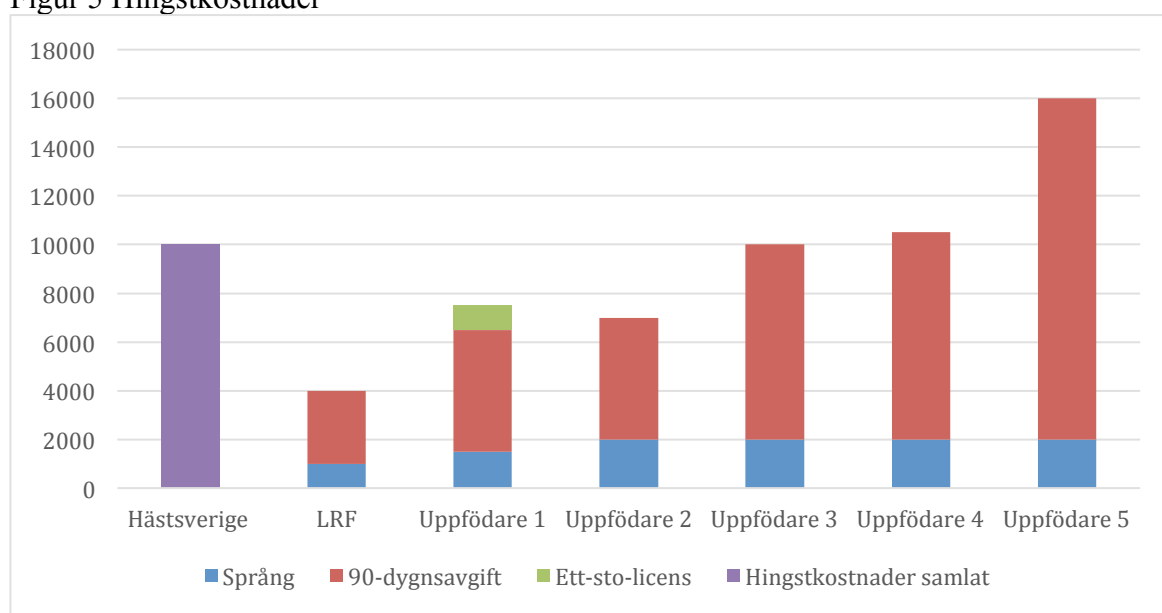
Flera anger en totalsumma för hingstkostnaden men efter ledande frågor erhålls följande svar:

Tabell 3. Hingstkostnader

	Språng	90-dygnsavgift	Ett-sto-licens
Uppfödare 1	1 500 kr	5 000 kr	1 000 kr
Uppfödare 2	2 000 kr	5 000 kr	0 kr
Uppfödare 3	2 000 kr	8 000 kr	0 kr
Uppfödare 4	2 000 kr	8 500 kr	0 kr
Uppfödare 5	2 000 kr	14 000 kr	0 kr

I exempelkalkylen på Hästsveriges hemsida tas kostnaden ”hingst-eller språngavgift” upp som en kostnad om 10 000 kr. I LRF’s kalkyl av avelssto finns kostnaden språngavgift med, 1 000 kr. I samma kalkyl finns ” Övriga kostnad hingst” och kostar på förslag 3 000 kr.

Figur 5 Hingstkostnader

Fraktkostnad spermier (i folkmun skickkostnader)

Kostnaden för att skicka kyld hästsemin med posten.

Med Blädder Gårds stationsansvarige Tobias Larsson får vi följande förklaring: ”När någon beställer semin från våra hingstar så måste vi skicka det till stationen som ska seminera stoet. Sperman späds med speciell spädningsvätska och kyls med kylklampar i en frigolitlåda så att den håller sig till dess att den ett dygn senare levereras med post till mottagande station. En frigolitlåda med semindoser kostar med post måndag, onsdag och torsdag 350 kr att skicka. På fredagar kan man inte skicka med post då den då skulle anlända till mottagande station måndagen därpå och då vara värdelös. På fredagar transporteras hästsemin Sverige runt samt vissa delar av Danmark med ”Slingan” som är ett logistiksamarbete mellan seminestationer/hingstägare och kostar 600 kr att skicka med. Att skicka semin med flyg kostar 650 kr och vi åker då till flygplatsen och lämnar lådan. När vi beställer semin från våra Holländska hingstar i programmet eller övriga hingstar från Tyskland/Belgien/Holland kostar det 950 kr för själva transporten samt 450kr för det veterinära intyg som måste finnas med vid import av semin.”

Endast en av våra uppfödare tar upp skickkostnaden som en kostnad för uppfödningen av fölet. Uppfödare 4 hade fått beställa två gånger på en brunst och betalat 700 kr för detta. Uppfödare 1 uppgav efter ledande fråga att 2015 hade hon inga utgifter för skick eftersom hingsten stod på stationen men 2016 kostade det 1 300 kr för 3 skick på en brunst. Stoet blev dräktigt men har under vintern förlorat sitt föl. Uppfödare 2 hade även hon sitt sto på samma station som hingsten stod på och alltså ingen fraktkostnad för seminerna. Uppfödare 3 uppgav efter ledande fråga att denne hade en kostnad om 1 300 kr för 1 skick på första brunsten sedan ytterligare 2 skick när stoet inte blev dräktigt och fick semineras på en ny brunst. Även uppfödare 5 hade valt att ställa stoet på stationen där hingsten stod och hade ingen fraktkostnad 2015.

Registreringsavgift, stoavgift

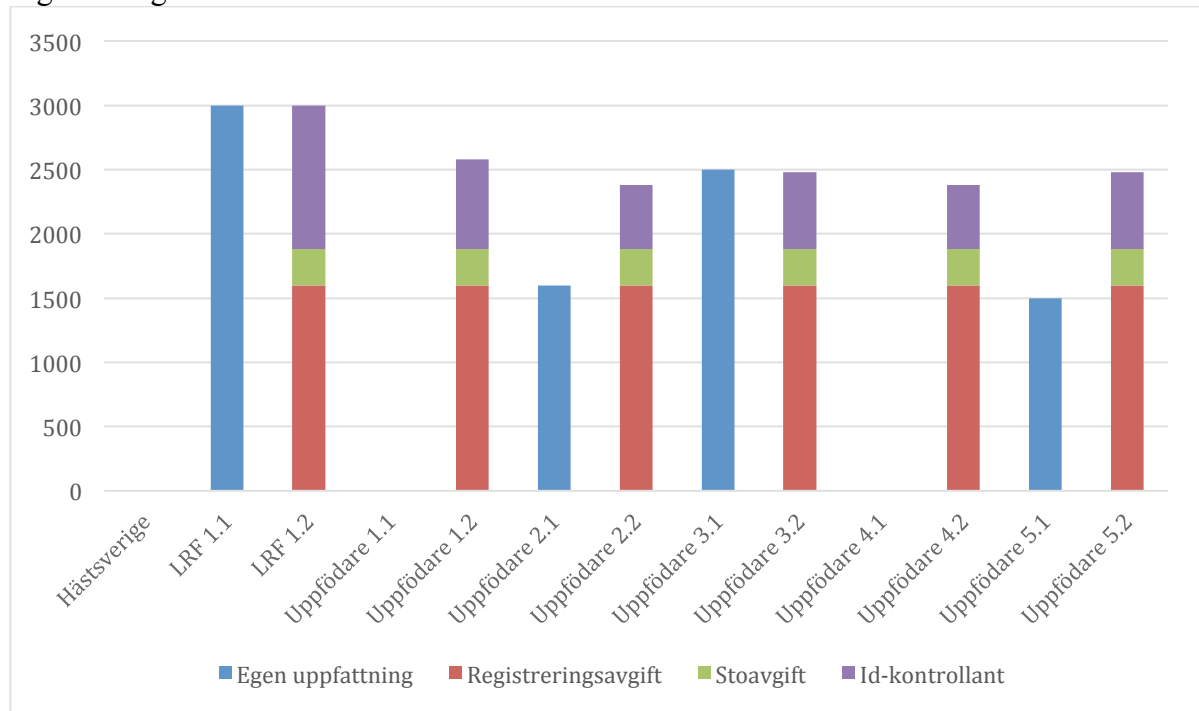
Sto som påbörjas att semineras skall även anmälas på www.sprangrulla.se och betala en stoavgift per seminsäsong. Denna avgift ligger idag på 280 kr/sto och år. Avelsförbundet tar sedan ut en avgift för att utfärda pass, vilket det är lag på att alla hästar i EU skall ha. Varje föl id-kontrolleras, chipmärks och DNA-typas och för passets utfärdande och DNA-test betalar man en avgift om 1 600 kr till SWB (SWB, 2017).

Veterinär Agneta Tegnér chipmärker och id-kontrollerar en hel del fölungar varje år och för detta tar hon 700 kr/föl. Man kan även vända sig till en utbildad id-kontrollant t.ex. Maria Blad som även hon årligen chip-märker och id-kontrollerar flertalet föl för registrering. För detta besök debiteras hästägaren 600 kr.

I kalkylexemplet på Hästsveriges hemsida finns en kostnadspost som kallas ”diverse (registreringsavgift, övrigt foder, förbrukningsmaterial, el, vatten m.m.) som landar på en total på 5 000 kr (C.Isaksson, 2013). I Hästsveriges kalkyl finns ingen kostnad som kan stämma överens med denna kostnadspost. Däremot finns en kostnad ”fölavgift” i LRF’s kalkyl om 3 000 kr som täcker ungefär kostnaden för sto-avgift, fölregistrering och avgiften till id-kontrollanten.

Uppfödare 1 uppger inte någon kostnad för registrering, sto-avgift eller id-kontrollant. Efter att de ledande frågorna ställs i intervjun kommer det fram att det kostat 1 600 kr för registrering, 280 kr till SWB för stoavgifter samt 700 kr för chipmärkning och id-kontroll. Uppfödare 2 anger i intervjun en registreringsavgift på 1 600 kr och efter de ledande frågorna tillkommer sto-avgift 280 kr samt kostnad för id-kontroll/chip 500 kr. Uppfödare 3 har haft en kostnad på 2 500 kr för registrering och annat, vilket vi sedan reder ut till att han betalat 1 600 kr för registrering, sto-avgift 280 kr samt id-kontroll/chip 600 kr. Uppfödare 4 har ingen tanke om kostnad för detta i sin kalkyl förrän fråga om det ställs. Då uppges kostnader om 280 kr i sto-avgift, registreringsavgift i SWB 1 600 kr samt kostnad för id-kontrollanten att chipmärka och id-kontrollera det för 500 kr. Uppfödare 5 uppger i intervjun ”registreringskostnad 1 500 kr”, men ändrar sig till 1 600 kr för registrering i SWB, 280 kr sto-avgift samt 600 kr för chipmärkning och id-kontroll efter ledande frågor om det.

Figur 6 Avgifter till avelsförbund samt id-kontrollant

Arbete

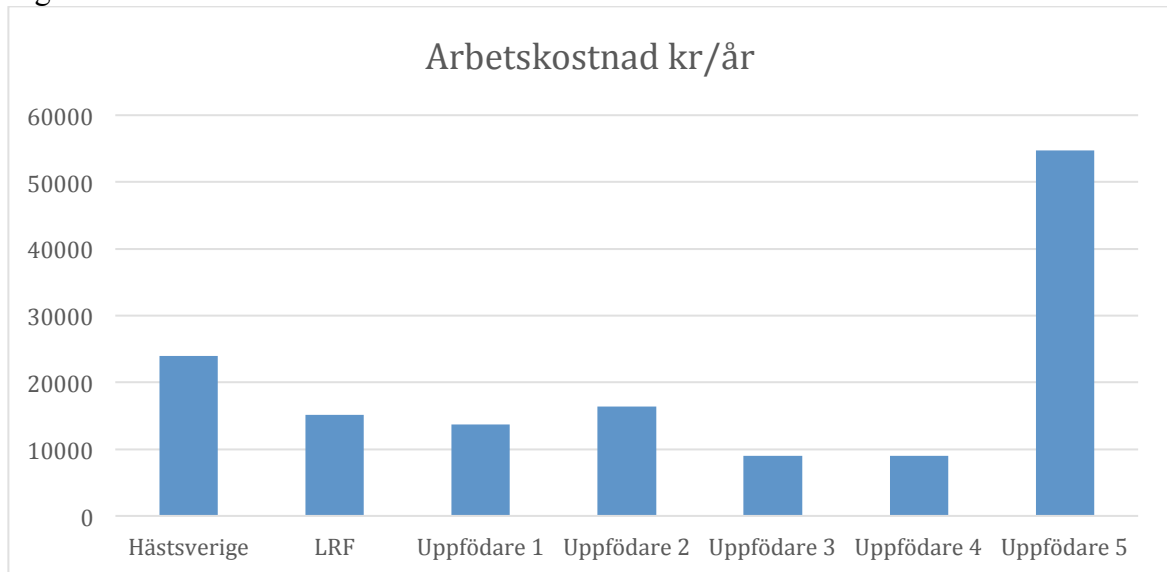
Arbete minuter eller timmar per dag gånger antalet dagar per år. Detta för att man räknar att man kan ta ett föl per år och då blir det ett års arbete avräknat per föl. Schablonkostnad på arbete om 150kr/h för att kunna jämföra olika uppfödarens kostnader med varandra. 150 kr/h motsvarar en anställds lön på ca 100kr/tim före semesterersättning och arbetsgivaravgifter (C.Isaksson, 2013). Enligt LRF's kalkyl ska man räkna med 152 kr/h för arbete. Antalet timmar i kalkylexemplen skiljer sig dock en del, Hästsverige omnämner 160 arbetstimmar och LRF's kalkylexempel 100 timmar (LRF) (C.Isaksson, 2013).

I intervjuerna med uppfödarna är det ingen som anger arbete som en kostnad för att föda upp ett föl. Frågan om hur mycket tid lägger du på ditt avelssto/föl per dag ställs och följande Sammanställning kan göras:

Tabell 4 Arbetskostnader

	Tid (h/år)	Schablonkostnad (kr/h)	Kostnad (kr/år)
Uppfödare 1	91	150	13 650
Uppfödare 2	109,5	150	16 425
Uppfödare 3	60	150	9 000
Uppfödare 4	60	150	9 000
Uppfödare 5	365	150	54 750

Figur 7 Arbetskostnad kr/år

Resor/transport

Kostnad för transport till och från seminstation.

Endast uppfödare 5 räknar med resa/transport som en kostnad för uppfödningen och då med 1 000 kr/ säsong för ett normalt antal resor och en normal seminsäsong med semineringen en brunst, 2-3 gånger och sedan uppföljande dräktighetsundersökningar.

Uppfödare 1 säger efter ledande fråga om transportkostnad att det är nära till stationen men det blev många resor den säsongen, uppskattningsvis ändå 500 kr för säsongen. Uppfödare 2 har lite längre till stationen och vill räkna 100 kr/ resa och uppskattar att hon gjorde 6-8 styck under seminsäsongen 2015 med det stoet vilket är normalt för en säsong med ett fertilt sto. Uppfödare 3 uppskattar resorna till runt 100 kr. Uppfödare 4 hade gångavstånd till seminstationen så att inte räkna med någon ekonomisk kostnad är befogat.

I kalkylerna från LRF och på Hästsveriges hemsida behandlas inte kostnaden för resor eller transport överhuvudtaget.

Övriga kostnader

Under intervjun tillfrågas uppfödarna vad de har för andra kostnadsposter för sin uppfödning och till svar erhålls:

- Verkning
- Foder
- Uppstallning
- Avmaskning
- Vaccin
- Veterinärkostnader på fölet
- Auktionsuttagningsavgift

Veterinär Agneta Tegnér säger att stelkrampsvaccination av stoet 6-8 veckor före fölning rekommenderas. Genom råmjölken får då fölet antikroppar mot stelkramp. Annars är det svårt att vaccinera föl mot stelkramp då de inte kan bilda antikroppar mot stelkramp i så ung ålder.

Man måste då vid skada eller sår ge dem plasma som innehåller antikroppar vilket kan bli väldigt kostsamt. Senare i livet grund-vaccinerar man unghästen mot stelkramp för att få ett längre skydd mot det som sedan underhålls med jämna mellanrum i hästens liv. En stelkrampsvaccination kostar ungefär 500 kr, utkörning tillkommer om man inte kan göra det i samband med något annat besök. Abortvirusvaccination till stoet under dräktigheten. Vissa gör det, andra inte, säger Agneta. Man vaccinerar då i slutet av 5e, 7e och 9e månaden och varje spruta kostar 500 kr och utkörning tillkommer.

Utöver övriga kostnader bör det finnas utrymme för eventuell vinst.

I hästsveriges kalkylexempel kan man läsa om kostnadsposterna hö/hösilage 5 000 kr, bete 1 100 kr, kraftfoder 3 500 kr, strö 1 500 kr, avmaskning 840 kr, hovvård 3 520, stall 10 000 kr samt ränta på bundet kapital 2 000 kr. Totalt uppgår detta i 27 460 kr/år. I kalkylen från LRF återfinns liknande kostnadsposter, grovfoder 4 860 kr, kraftfoder 2 500 kr, övrigt foder 1 000 kr, strö 1 080 kr, bete 2 250 kr, hovvård 2 080 kr, underhåll byggnad 1 400 kr, elkostnad 320 kr, ränta byggnad 3 500 kr, avskrivning byggnad 5 000 kr, ränta rörelsekapital 1 851 samt ränta djurkapital 2 100 kr. Totalt blir dessa övriga kostnader 27 941 kr.

Prissättning föl

I intervjuerna frågas även uppfödarna vad de skulle sätta för pris på sitt föl för att täcka kostnader som vi behandlat i ovanstående frågor, övriga kostnader, vinst och arbete.

Uppfödare 1 skulle vid 6 månaders ålder sälja ett sådant föl för 80 000 kr. Uppfödare 2 är inte momspliktig och anger 50 000 kr som rimligt pris för fölet. Uppfödare 3 sålde sitt föl för 60 000 kr. Uppfödare 4 är inte heller momspliktigt och uppger 100 000 kr som prisidé för sitt föl. Uppfödare 5 förväntar sig omkring 70 000 kr för sitt föl vid ungefär 6 månaders ålder eller innan första vintern.

Tabell 5 Sammanställning uppfödarnas kostnader

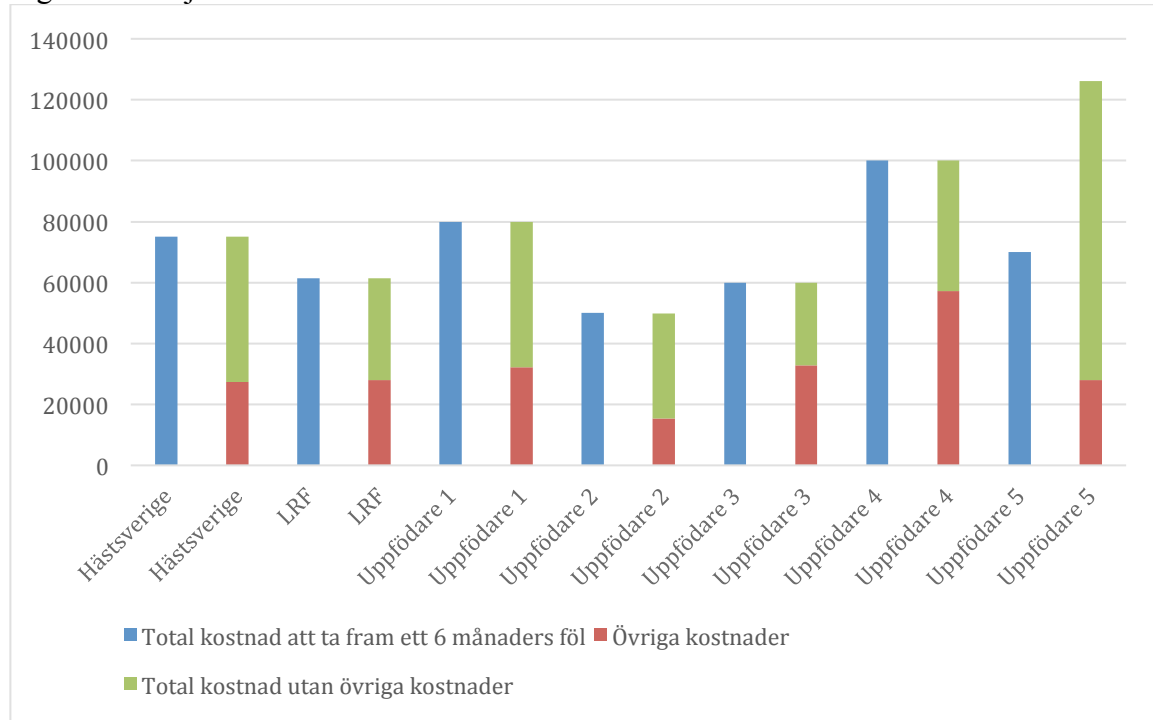
	Uppfödare 1	Uppfödare 2	Uppfödare 3	Uppfödare 4	Uppfödare 5
Avräkning sto	10 000	0	0	4 000	7 000
Försäkringar	7 000	4 500	1 500	12 196	12 000
Stationsavgift	500	500	1 500	1 500	2 000
Veterinärkostnad	4 000	3 000	2 500	3 300	3 000
Hingstkostnader	7 500	7 000	10 000	10 500	16 000
Reg, sto, id-avgift	2 580	2 380	2 480	2 380	2 480
Transport	500	700	100	0	1 000
Arbete	13 650	16 425	9 000	9 000	54 750
Totalt	47 730	34 505	27 080	42 876	98 230

I LRF's kalkyl uppgår den kostnaden för att föda upp ett 6 månaders föl till 61 513 kr. I exempelkalkylen på 6-månaders föl på hästsveriges hemsida blir den totala kostnaden 75 000 kr.

I diagrammet nedan finns en jämförelse mellan uppfödarens egen prissättning och deras kostnader som behandlas i ovanstående tabell. Skillnaden är det som skall täcka övriga kostnader (verkning, foder, uppställning, avmaskning, vaccin, veterinärkostnader på fölet och auktionsuttagningsavgift) och eventuell vinst.

Uppfödare 1-4 har satt ett pris som ger utrymme för övriga kostnader och eventuell vinst. Uppfödare 5 anger ett pris som inte ens täcker kostnaderna i tabellen ovan. D.v.s. att där finns inte utrymme för varken övriga kostnader eller eventuell vinst. I diagrammet är en schablonkostnad för ”övriga kostnader” tillagd utifrån vad Hästsverige och LRF räknar i sina kalkyler.

Figur 8 Pris i jämförelse med kostnader

Kostnadsuppföljning

I intervjuerna samt i kalkylerna från Hästsverige och LRF tas olika kostnadsposter upp. I en överblick kan vi utläsa att LRF, Hästsverige och uppförarna är överens om att försäkringar, veterinärkostnader och hingstkostnader är något man räknar.

Hästsverige och LRF är även överens om att man skall ha en avräkning på stoet. Endast 1 av 5 uppfödare uppger att de har denna kostnad i sin kostnadsuppföljning i början av intervjun. De andra håller med efter ledande fråga att det finns en kostnad för stoet.

På fråga om försäkringar, vilket gäller alla typer av försäkringar man kan ha har de flesta, 4/5 uppfödare ganska god kostnadsuppföljning. LRF och Hästsverige räknar med försäkring i sina kalkyler. Uppfödarna räknar alla att de har en så kallad stationsavgift, vilket LRF och Hästsverige inte uppger i sina kalkyler.

Lrf och 3 av 5 uppfödare tar upp registrering av sto/id-avgift. Hästsverige och 2 av 5 uppfödare glömmar denna kostnad i sin kostnadsuppföljning.

Kostnadsposten transport är det endast en uppfödare som tar upp. Arbete är en stor kostnad i de båda kalkylerna på LRF's hemsida samt på Hästsveriges. Hos uppfödarna är denna kostnadspost inget man räknar.

Tabell 6 Kostnadsposter som uppges/glöms

Kostnadspost	LRF (kr)	Hästsverige (kr)	Uppfödarna (inkl svar efter ledande fråga) (kr)	Uppfödarnas (5 st) svar innan ledande fråga
Avräkning sto	5 000	3 000	0 - 10 000	+++++
Försäkringar	4 580	5 000	1 500 – 12 000	+++++
Stationsavgift	-	-	500 – 2 000	+++++
Veterinärkostnad	1 500	800	2 500 – 4 000	+++++
Hingstkostnader	4 000	10 000	7 000 – 16 000	+++++
Reg, sto, id-avgift	3 000	-	Ca 2 500	+++++
Transport	-	-	0 - 1000	+++++
Arbete	15 200	24 000	9 000 – 54 750	+++++

+ = Kostnaden uppgavs i kalkylen/intervjun

+ = Kostnaden uppgavs inte i kalkylen/intervjun

Diskussion

De fakta som finns att hitta om ekonomi i hästavel är svåra att applicera på verkligheten. Det fakta man kan få fram kan vändas och vridas på för att få fram en total kostnad för en uppfödning som stämmer överens med sin egen men jag ville gräva djupare i vad andra har för kostnader och hur de tänker när de värderar sina föl. Kostnaderna skiljer sig vitt och brett och att det egentligen inte finns något tydligt samband mellan kvalitet, pris och vinstdrivande syfte.

I min studie har jag intervjuat veterinär, försäkringsrådgivare och en seminstitutionsansvarig för att jämföra med det som står i kalkylerna. Sedan har jag intervjuat 5 uppfödare för att se vad de räknar med för kostnader för sin uppfödning när de prissätter sitt föl. Jag har även utvecklat intervjuerna för att kunna härleda till vilka kostnader som lätt glöms bort under tiden och inte tas med i kalkylen för vad fölet sedan bör kosta.

Hade hästuppfödning varit vanligare som en produktion så hade kanske fler bokfört sina kostnader och exakta kalkyler för olika uppfödningssätt funnits precis som i andra animalieproduktioner. Idag är hästen till största del sällskapsdjur och ett föl då och då anses mer som ett litet plus i kassan på en annars ganska dyr nöjeskalkyl.

Det intressanta med en sådan häst studie är att se hur villiga människor är att investera både tid och skattade pengar i något som gillar och trivs med. Kanske är det just välmåendekänslan som man får med hästar som är betalningen för det man satsar i tid och pengar.

I kalkylerna på Hästsverige samt LRF's hemsida finns tydliga brister som antagligen grundar sig i att hästaveln går framåt och nya metoder som insemination är skonsammare och mer

fördelaktig på många vis, men att t.ex. veterinärens uppgift blivit större och mer tidskrävande vid insemination än naturlig betäckning. Andra kostnadsposter behandlar de väldigt väl och ingående såsom arbete och avräkning på stoet.

Det faktum att de skiljer sig så pass ifrån varandra och även ifrån uppfödarnas faktiska kostnader gör dem mindre trovärdiga och min studie kan kanske vara en början till en undersökning för att få fram nya kalkyler för vad det kostar att föda upp ett föl. En kalkyl bör vara vägledande och inte skrämmande. En lista på kostnader man bör ta reda på är bättre än en missvisande kalkyl.

Tabell 6 Kostnadsposter som uppges/glöms

Kostnadspost	LRF (kr)	Hästsverige (kr)	Uppfödarna (inkl svar efter ledande fråga) (kr)	Uppfödarnas (5 st) svar innan ledande fråga
Avräkning sto	5 000	3 000	0 - 10 000	+++++
Försäkringar	4 580	5 000	1 500 – 12 000	+++++
Stationsavgift	-	-	500 – 2 000	+++++
Veterinärkostnad	1 500	800	2 500 – 4 000	+++++
Hingstkostnader	4 000	10 000	7 000 – 16 000	+++++
Reg, sto, id-avgift	3 000	-	Ca 2 500	+++++
Transport	-	-	0 - 1000	+++++
Arbete	15 200	24 000	9 000 – 54 750	+++++

+ = Kostnaden uppgavs i kalkylen/intervjun

+ = Kostnaden uppgavs inte i kalkylen/intervjun

För att få en överblick över uppfödarnas svar från intervjuerna står de här uppställda vid sidan av LRF och Hästsveriges kalkylexempel. Vi kan även utläsa hur många av uppfödarna som uppgett de olika kostnaderna i sin kostnadsuppföljning. Vissa kostnader är självklara för de verksamma uppfödarna såsom stationsavgift, veterinärkostnad och hingstkostnad. Dessa kostnader räknas av alla uppfödarna och är ungefär lika stora. LRF och Hästsverige har ingen kostnad för station, kanske för att stationsavgift är en kostnad kopplad till den moderna aveln med transporterad artificiell insemination. Samma sak gäller veterinärens pris som gått upp sedan han/hon fick en mer central roll i själva betäckningen.

Kostnaden avräkning sto och arbete är inte så vanligt att man räknar som uppfödare, desto tydligare angivet i kalkylerna från de båda branschorganisationerna. Återigen kommer hobbyfaktorn upp, har man stoet för avel eller finns hon där ändå? Vill man ha pengar som betalning för sitt arbete eller får man ersättning på annat vis?

I studien kan man tydligt se att hingstkostnader, stationsavgift, veterinäravgift och viss försäkring var kostnader man ofta räknar med i kalkylen för ett föl. Hingstkostnaderna är nog det centrala i hur man räknar på om ett föl ska kosta mycket eller lite. Hingstens avgift kan

vara högre för att den är väldigt populär eller har goda prestationer i sport och/eller avel. Om hingstkostnaderna är höga så är priset på fölet ofta högre.

De flesta kommer ihåg stationsavgift och veterinäavgift för att dessa precis som hingstavgifterna kommer på faktura av lite större kaliber. Det är faktiska pengar som ska betalas för att det ska bli ett föl och de kostnaderna finns inte där om man inte seminarar stoet för att få ett föl.

Avräkning sto, fraktkostnader för semin, registreringsavgift för fölet, sto-avgift till avelsförbundet, kostnad för att en id-kontrollant skall chip-märka och id-kontrollera fölet, transportkostnader i samband med semin-säsongen samt kostnad för arbete var kostnadsposter som ofta glömdes bort.

Avräkning sto är en intressant kostnadspost som ofta glöms bort. Många resonerar att ”stoet står ju ändå där och jag skulle ändå ha de kostnaderna för henne”. Även om stoet köps in för ridning och man tar enstaka föl då och då så blir stoet äldre och sjunker i de flesta fall i pris. I vissa fall kan det vara tvärt om, t ex om stoet är ungt och behöver växa klart. Då kan man tänka sig att ett föl under ett sabbatsår inte spelar någon roll för värdet på stoet.

Precis som med allt som man sliter på i en produktion så bör väl någon typ av avräkning ske, med det även ränta på detta. Detta har jag inte räknat med ränta på bundet kapital i denna studie. Om stoet köps in för avel bör man ha en plan för avräkning per föl hon får. Om stoet får färre eller fler föl än man har beräknat så kan detta ändras. T ex uppfödare nr 1 som inte lyckas få sitt sto dräktigt varje år, kan då behöva räkna en större summa per föl för att få det att gå ihop.

Om man egen rekryterar, dvs. själv föder upp en unghäst till dess att man börjar avla får kostnaderna och arbetet, alternativt uppskattat försäljningsvärde vara grunden för avräkningspriset. Fraktkostnaderna för transporterad semin från hingststation till seminstation är lätta att glömma bort. Det är ingen stor kostnad om man bara får som våra uppfödare 1-2 brunster med 2-3 skick totalt. Däremot om uppfödare 1 skulle välja hingst på annan station skulle kostnaden för transporterad semin kunnat bli mycket högre. Ston som har svårare för att bli dräktiga gynnas av att stå på samma station och bli inseminerade samma dag som hingsten tappas.

Valet av sto-material spelar så stor roll för om de blir dräktiga eller inte samt för kvaliteten på avkomman. De gynnar på alla sätt ägarens plånbok i längden även om införskaffningspriset kan anses högt. Innan betäckning eller inseminering påbörjas kommer den första lilla avgiften i form av sto-avgift till avelsförbundet, denna är för liten för att kommas ihåg 1,5 år senare. Trots det är det en kostnad att lägga till samlingen när det väl ska räknas ihop vad det har kostat totalt.

När fölet är fött kommer en kostnad för att en id-kontrollant skall chip-märka och id-kontrollera fölet samt registreringsavgift för fölet. Inte förenat med så höga kostnader men ändå tydligt lätta att glömma bort, eventuellt just för att kostnaden inte är så hög i relation till t ex hingstkostnaderna.

Intressant i intervjuerna med uppfödarna är deras vilja att investera tid och pengar utan ersättning, två tydliga kostnadsposter som inte ens efter ledande fråga anses som en kostnad

är transportkostnader i samband med semin-säsongen samt kostnad för arbete. Som tidigare observerat är ekonomisk ersättning för arbete inget man anser sig behöva.

Hur mycket tid man lägger på sitt sto skiljer sig också mycket, vi kan anta att hållningen av stona skiljer sig mellan uppfödarna. Såklart finns det sätt att hålla häst som både är mer eller mindre tidskrävande, även mer eller mindre ekonomiskt. Lösdriftsystem och 10 minuter/dag eller box plats i inackorderings stall där man antingen gör allt själv, kanske 1-2 timmar/dag eller betalar extra för att få hästen delvis skött. Det sistnämnda är ovanligt men inte heller helt ovanligt för avelsston. Det viktigaste att tänka på vid val av sätt att hålla sitt sto är att det passar för ett avelssto med smittorisker och fölning.

Efter det kan man fundera på vilket alternativ som passar ens egen plånbok, livsstil och häst. Även om jag i denna studie valt att bortse från uppfödarnas olika sätt att hålla stoet så speglas den ändå sig till viss del i antalet arbetstimmar/år.

Drivmedelskostnaden och slitage av bil och däck göms i övrig vardaglig körning. Troligtvis skulle man räkna in kostnaden för hyra av bil och släp om den fanns specifikt för avelssäsongen men samtliga av våra uppfödare har bil och hästsläp till andra aktiviteter i vardagen.

Den uppfödare som hade bäst koll på sina kostnader förutom arbete var utbildad ekonom. Utbildning kan säkert spela roll i just kostnads kalkylering och i kostnadsuppföljning. Dock var det denna uppfödare som la mest tid på sitt avelssto utan att räkna in detta som en kostnad. Uppfödare 2, 3 och 4 var kanske inte de bästa på kostnadsuppföljning men hade ändå viss marginal i sin prissättning. Om deras ”övriga kostnader” inte enbart äts upp av uppehälleskostnaden, hovvård etc. så kan man tänka sig att där finns visst utrymme för vinst. Uppfödare 1 är väldigt benägen att investera tid och pengar i att få ett föl på just det stoet.

För att säkerställa resultaten ännu mer skulle intervjustudien varit något mer kvantitativ. Genom att intervjua flera seminstationer och veterinärer hade man kunnat kartlägga vad det faktiskt kostar att besöka seminstation och veterinär i samband med avel. Genom att intervjua flera uppfödare om deras kostnader för olika av deras föl så hade man kunnat få fram mer alternativ för vilka kostnader som tillkommer vid valet av olika stationer, hingstar och för att inte tala om ston.

Metoden för att identifiera storleken på kostnader för halvblodsaveln och vilka av dessa som ofta glöms bort av mindre uppfödare och företagare var nog helt rätt. Att identifiera vilka kostnader som bör ligga till grund för prissättningen på föl för att täcka kostnader och arbete var svårt men besvarades ganska väl i resultatet. Det kommer nog inte att finnas en kalkyl som går att applicera på all uppfödning av halvblodsavel men en sådan här diskussion ger i alla fall blivande och befintliga uppfödare vetskap om vilka kostnadsposter som bör beaktas om man vill räkna på kalkylen för sin uppfödning.

Jag tycker att frågeställningen i syftet med studien har besvarats, om än med ett luddigt svar. Kostnadsposterna är identifierade och diskuterade med fackkunniga människor samt uppfödarna. Vilka kostnadsposter som lätt glöms bort av uppfödarna märks tydligt av i resultatet och omnämns i diskussionen. Jag har behandlat ämnet prissättning på föl utifrån svaren från uppfödarna i jämförelse med deras kostnader.

Slutsats

Mina slutsatser blir därför att även om det inte finns någon självklar kalkyl så skulle man kunna ha en mall att gå efter. Vilka kostnadsposter som finns för hästavel framgår tydligt i intervjuerna. Likaså vilka av dem som lätt glöms bort i en kostnadsuppföljning av uppfödarna.

Jag är övertygad om att där går att göra en bättre och mer uppdaterad kalkyl än de som erbjuds på olika hemsidor.

Att tänka på vilket sto man väljer till avel spelar stor roll för om man får stoet dräktigt och även för kvaliteten på avkomman. Därefter spelar det roll för ekonomin och kvaliteten vilken hingst man väljer, var den står och om man kan stå på samma station. Man bör ha klart för sig vad man vill med sin uppfödning, är det för hobby eller är det för att tjäna pengar. Innan man börjar bör man läsa på ordentligt om vad som kostar och hur mycket. För den som vill finns där kostnadsposter att spara in på utan att snåla på kvaliteten, vilket bevisas i studien där uppfödarna har olika totalkostnad för sitt föl. Man bör inför varje kostnad titta på olika alternativ och se i vilka av dessa där finns ett mervärde att hämta.

Hästar är och kommer fortsätta vara en hobby för många, dock är det inte uteslutet att man inte kan tjäna pengar på det.

Referenser:

Litteratur:

Berg, B L. (2004). *Qualitative researsch methods*. 5. Ed. Boston:Pearson Education Inc.

Kotler, Philip (2013). *Principles of Marketing*

Johansson, B. & Svedner, P.,O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget I Uppsala AB
Läromedel och utbildning.

Krag Jacobsen, J. (1993). *Intervju konsten att lyssna och fråga*. 1:16 uppl. Lund. Studentlitteratur AB.

Webbaserade referenser:

Kartläggning och analys av hästverksamheten i Sverige
http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra05_5.pdf
Samordningsenheten 2005-02-01 Per Persson (tillgänglig 2017-05-25)

Betäckningsstatistik SWB
<http://swb.org/betacknings-och-folstatistik/>
(Tillgänglig 2017-08-17)

Exempelkalkyl 6 månaders föl
<http://www.hastsverige.se/sida129.html> Agronom Charlotte Isaksson, ur "Uppfödarskolan-Utfodring", Länsstyrelsen Dalarnas Län, 2013-06-10 (tillgänglig 2017-05-25)

Kostnad för avelssto
<https://www.lrf.se/om-lrf/organisation/branschavdelningar/lrfhast/verktyg/kalkyl-for-hastkostnader/> kostnad för avelssto (tillgänglig 2017-05-25)

Kostnadsdrivare
<http://www.ekonomikurser.se/ordbok/termer.asp?initial=K&valdterm=Kostnadsdrivare>

Terrence Shaw. "Prissättning och prissättningsstrategier" (Tillgänglig 2017-06-26)
<http://www.xn--marknadsfrd-zfb.se/teorier-och-modeller/prissattning-och-prissattningsstrategier/>

Webbtidningen Hippson, Annelie Lundqvist 2016-1008 (tillgänglig 2017-05-25)

Muntliga:

Tobias Hansson, Agria Djurförsäkring, 2017-05-22

Veterinär Agneta Tegnér, ansvarig veterinär Blädde Gård 2017, 2017-05-03

Seminstitutionsansvarig Blädde Gård Tobias Larsson, 2017-05-03

Maria Blad, id-kontrollant, 2017-05-22

Caroline Jeppsson, uppfödare, 2017-04-26
Fanny Nersing, uppfödare, 2017-04-25
Mattias Delltorp, uppfödare, 2017-05-08
Agnes Mårs, uppfödare 2017-05-08
Nathalie Svartensjö, uppfödare 2017-05-09

Bilder och tabeller:

Bild på framsidan, fotograf My Håkansson, 2017

Tabell 1 Produktionskostnader (kr) exkl. moms. (www.hastavel.se, 2017)

Tabell 2 Kostnader för avelssto (<https://www.lrf.se/om-lrf/organisation/branschavdelningar/lrfhast/verktyg/kalkyl-for-hastkostnader/>, 2017)

Tabell 3 Hingstkostnader (My Håkansson, 2017)

Tabell 4 Arbetskostnader (My Håkansson, 2017)

Tabell 5 Sammanställning uppfödarnas kostnader (My Håkansson, 2017)

Tabell 6 Kostnadsposter som uppges/glöms (My Håkansson, 2017)

Table 6.2 Cost items reported / forgotten (My Håkansson, 2017)

Figur 1 Avräkning sto kr/år (My Håkansson, 2017)

Figur 2 Försäkringskostnader sammanställning (My Håkansson, 2017)

Figur 3 Stationsavgift (My Håkansson, 2017)

Figur 4 Veterinärkostnader (My Håkansson, 2017)

Figur 6 Avgifter till avelsförbund samt id-kontrollant (My Håkansson, 2017)

Figur 7 Arbetskostnad kr/år (My Håkansson, 2017)

Figur 8 Pris i jämförelse med kostnader (My Håkansson, 2017)

Bilaga 1 Intervju med veterinär med inriktning på seminarbete, avel och betäckning

Namn: Agneta Tegnér

Utbildning: Veterinär med inriktning på hästavel

1. Kostnader med eventuell kommentar kring följande punkter:

Veterinäravgift/semin-avgift: 2000kr, grundavgift som betalas per säsong och gäller för seminering med färsk semin. I denna avgift ingår rutinarbetet kring betäckningen av stoet, såsom ultraljudsundersökningar i samband med seminering samt dräktighetsundersökning. En enstaka ultraljudsundersökning kostar 360kr

Övriga behandlingar:

- Hormonbehandlingar – 100-120kr/dos. Ibland kan man behöva spruta igång stoet för att tidigarelägga nästa brunst eller i vissa fall om stoet visar svag brunst. Detta gör man med ett hormon som kallas prostaglandin, även kallat pg-spruta som är en spruta man sätter i muskeln på halsen på stoet. Några dagar senare går stoet in i en ny brunst. Obs detta kan inte göras för tätt inpå gulkroppsbildning i samband med senaste brunsten. Om man missar en brunst måste man alltså vänta några dagar innan man kan spruta igång en ny med s.k. pg-spruta.
- Bakterierprov och odlingar: 400-440
- Sköljning av livmoder: 260kr inklusive 1 liter NaCl (koksaltlösning) därefter tillkommer 24kr/L NaCl. Vid bakterier eller vätska i livmodern kan man med hjälp av en slang fylla upp hela/delar av livmodern med koksaltlösning för att sedan tömma ut det igen och på så sätt ta med sig ut vätska/orenheter/bakterier ut och skapa en bra miljö i livmodern för ägget att infästa så att stoet blir dräktigt. Detta görs när semineringen är avslutad och stoet har haft ägglossning vilket betyder att embryot som nu förhoppningsvis har mött sperman i äggledarna nu är på väg mot livmodern. Stoet måste vara brunstigt och cervix (livmodermunnen) öppen för att behandlingen skall kunna göras.
- Caslick-operation: 400 kr, ibland beror infektion i livmodern på att slidöppningen är för öppen. Det kan bero på att stoet spruckit vid tidigare fölning eller att hon själv är född sådan, d.v.s. genetisk. Detta kan leda till att bakterier från träck eller luft tränger in och infekterar stoets livmoder. Man gör då en caslick-operation, efter att hon har haft ägglossning, där man lokalbedövar stoet, klipper upp slidkanterna och syr ihop sårkanterna mot varandra. Kvar lämnas den öppning som stoet behöver för att kunna kissa. Man tar sedan bort stygnen i samband med dräktighetskontrollen vid 16-17 dygn efter sista seminering. Stoet klipps sedan upp vid förlossning.

Chip-märkning och ID-kontroll av föl i samband med registrering: SWB stambok kräver för registrering av föl att den ritas av (tecken och virvlar) samt att man tar ett tagelprov för DNA-prov på härstamning. Enligt jordbruksverket måste även samtliga hästar chip-märkas. Allt detta utförs av veterinär eller person med speciell utbildning av SWB eller den

31

avelsorganisation som fölet skall registreras i. För detta tar jag 700 kr, och då tillkommer eventuell resa eller framkörningsavgift. I det priset ingår ett chip samt pappersarbetet och det arbete som är kring chip-märkning och ID-kontroll av föl.

Vaccinationer:

- Stelkrampsvaccination av stoet 6-8v före fölning rekommenderas. Genom råmjölken får då fölet antikroppar mot stelkramp. Annars är det svårt att vaccinera föl mot stelkramp då de inte kan bilda antikroppar mot stelkramp i så ung ålder. Man måste då vid skada eller sår ge dem plasma som innehåller antikroppar vilket kan bli väldigt kostsamt. Senare i livet grund-vaccinerar man unghästen mot stelkramp för att få ett längre skydd mot det som sedan underhålls med jämna mellanrum i hästens liv. En stelkrampsvaccination kostar ungefär 500 kr, utkörning tillkommer om man inte kan göra det i samband med något annat besök.
- Abortvirusvaccination till stoet under dräktigheten. Vissa gör det, andra inte, säger Agneta. Man vaccinerar då i slutet av 5e, 7e och 9e månaden och varje spruta kostar 500 kr och utkörning tillkommer.

Bilaga 2 Intervju med seminstation Blädde Gård

Namn: Tobias Larsson

Utbildning: Semin assistent

1. Kostnader med eventuell kommentar kring följande punkter:

Stationsavgift: Hingstar i vårt program kostar 500 kr och för övriga hingstar 1 500 kr per säsong. I avgiften ingår förbrukningsvaror och tjänster i samband med undersökning och seminering av ston på stationen.

Veterinäravgift: Vår veterinär tar 2 000 kr i grundavgift/säsong och då ingår ultraljudsundersökningar i samband med seminering, sedan dräktighetsundersökning på 17, 30 samt 90 dygn efter sista seminering.

Hingstavgifter:

- Språng: 1 500-2 500 kr/säsong och sto för hingstarna i Blädde Gårds program. De två hingstar som kostar 1 500kr, tillkommer 1 000 kr i s.k. ett-sto-licens som är en hingstlicens som löses för varje sto som betäcker med den hingsten. Övriga hingstar går på ordinarie hingstlicens som Blädde gård betalar en fast avgift/säsong för hingstens alla ston. Språngavgiften skall för oss på Blädde gård täcka arbete med tappning av hingst och förbrukningsvaror i samband med det.
- Skick: När någon beställer semin av våra hingstar så måste vi skicka det till stationen som ska seminera stoet. Sperman späds med speciell spädningvätska och kyls med kylklampar i en frigolitlåda så att den håller sig till dess att den ett dygn senare levereras med post till mottagande station. En frigolitlåda med semin doser kostar med post måndag, onsdag och torsdag 350 kr att skicka. På fredagar kan man inte skicka med post då den då skulle anlända till mottagande station måndagen därpå och då vara värdelös. På fredagar transporteras häst- semin Sverige runt samt vissa delar av Danmark med ”Slingan” som är ett logistiksamarbete mellan seminstationer/hingstägare och kostar 600 kr att skicka med. Att skicka semin med flyg kostar 650 kr och vi åker då till flygplasten och lämnar lådan. När vi beställer semin från våra Holländska hingstar i programmet eller övriga hingstar från Tyskland/Belgien/Holland kostar det 950 kr för själva transporten samt 450kr för det veterinära intyg som måste finnas med vid import av semin.
- 90-dygnsavgift: Betalas till hingstägaren när stoet är dräktigt vid 90 dygn efter sista seminering, och skiljer sig från hingst till hingst. I Blädde Gårds program återfinns priser från 4 000 upp till 13 000 kr för denna kostnadspost. Denna kostnad bestäms av hingstägaren själv och skiljer sig till följd av popularitet för hingsten, hingstens prestation eller stam. En av våra hingstägare erbjuder sto-ägare att betala en högre avgift vid levande föl istället och det kan för vissa sto-ägare kännas som en säkerhet att först behöva betala när ett levande föl är fött och därför acceptera att detta kostar 2 500 kr mer än att betala vid 90 dygns dräktighet.
- Uppstallning: På Blädde Gård kan man lämna sitt sto för övernattnings om man har långt att köra eller helt enkelt inte har tid att köra måndagar/onsdagar/fredagar mellan klockan 09.00 och 11.00 då semin-undersökningarna pågår. Detta kostar 100 kr/dygn för box med utevistelse dagtid. Om stoet har föl vid sidan kostar box 120 kr/dygn för box med daglig utevistelse. Lösdrift/bete kostar 80 kr/dygn men då hålls hästarna i grupp med andra.

Bilaga 3 Intervju med uppfödare - MALL

Ålder:

Kön:

Antal föl:

Utbildning:

1. Kan du förklara för mig vad du haft för utgifter för din uppfödning?

Kalkyl

Avräkning sto:

Försäkring sto:

Foster och föl-försäkring:

Föl-försäkring:

Stationsavgift:

Veterinäravgift:

Hingstavgifter, ett-sto-licens:

Skickkostnader:

Registreringsavgift, sto-avgift:

Resor/transport:

Arbete:

2. Vad har du haft för andra kostnader?

3. Hur mycket säljer du ett sådant föl för?

4. Ledande frågor om kalkylen. Ta följande kostnadspost punkt för punkt.

Verklig kalkyl

Avräkning sto:

Försäkring sto:

Foster och fölförsäkring:

Föl-försäkring 6 mån:

Stationsavgift:

Veterinäravgift:

Hingstavgifter, ett-sto-licens:

Skickkostnader:

Registreringsavgift, sto-avgift:

Resor/transport:

Arbete:

Bilaga 4 Intervju med uppfödare 1

Ålder: 25 år
Kön: Kvinna

Antal föl: 3 föl per år, totalt 10 föl tidigare.
Utbildning: Gymnasieutbildad, naturvetenskap inriktning idrott

1. Kan du förklara för mig vad du haft för utgifter för din uppfödning?

Kalkyl

Avräkning sto

Försäkring sto: Jag försäkrar mitt sto för 3 000 kr (ingen moms)

Foster och föl-försäkring: Numera väljer vi att försäkra alla dräktigheter, försäkringspremie 2 000 kr/dräktighet (ingen moms)

Föl-försäkring:

Stationsavgift: 500 kr +moms

Veterinäravgift: Jag tror att veterinären kostar 1 500 kr +moms, samt alla övriga behandlingar 2 000 kr +moms

Hingstavgifter: ett-sto-licens: Språng 1 500 kr + 90-dygns 5 000 kr + ett-sto-licens 1 000 kr +moms

Skickkostnader:

Registreringsavgift, sto-avgift

Resor/transport

Arbete

2. Vad har du haft för andra kostnader?

Verkning, foder, uppehälle, avmaskning, vaccin

3. Hur mycket säljer du ett sådant föl för?

80 000 kr +moms

4. Ledande frågor om kalkylen. Ta följande kostnadspost punkt för punkt.

Avräkning sto: Inköpt för 40 000 kr +moms, fått ett föl här. Haft henne 5år, svår att få dräktig. Kastade tyvärr sitt föl i år.

Försäkring sto: 3 000 kr/år (ingen moms)

Foster och föl-försäkring: 2 000 kr (ingen moms), de 2 åren hon blivit dräktig.

Föl-försäkring 6 mån: 2 000 kr (ingen moms)

Stationsavgift: 500 kr +moms/år

Veterinäravgift: 2 000 kr +moms, behandlingar 2 000 kr +moms/år

Hingstavgifter, ett-sto-licens: 1 500 kr +5 000 kr +1 000 kr +moms/år. Ej dräktighetsavgiften varje år.

Skickkostnader: år 2016 1 300 kr +moms

Registreringsavgift, sto-avgift: 1 600+moms för att registrera fölet. 280+moms/år sto-avgift, 700 kr för veterinär att chipmärka och id-kontrollera.

Resor/transport: Många resor till seminestationen. Endast 2km dit så ingen stor kostnad.

Kanske ändå 500 kr med tanke på antalet resor.

Arbete: 91h/år * 150kr/h =13 650kr/år

Bilaga 5 Intervju med uppfödare 2

Ålder: 37 år
Kön: Kvinna

Antal föl: 6 föl/år 45 föl totalt
Utbildning: Gymnasieutbildning, naturvetenskap häst. Hästskötare.

1. Kan du förklara för mig vad du haft för utgifter för din uppfödning?

Kalkyl

Avräkning sto:
Försäkring sto: 2 000 kr (ingen moms)
Foster och föl-försäkring: 1 500 kr (ingen moms)
Föl-försäkring: 1 500 kr (ingen moms)
Stationsavgift:
Veterinäravgift: 3 000 kr +moms
Hingstavgifter: ett-sto-licens: Hingsten kostar 2 000 kr +moms i språng + 5 000 kr +moms vid 90-dygns dräktighet
Skickkostnader:
Registreringsavgift, sto-avgift: 1 600 kr +moms
Resor/transport: 6-8 resor á100 kr
Arbete:

2. Vad har du haft för andra kostnader?

Foder, uppställning, hovslagare, avmaskning och vaccinationer.

3. Hur mycket säljer du ett sådant föl för?

50 000 kr för att gå runt, (Inte momspliktig säljare)

4. Ledande frågor om kalkylen. Ta följande kostnadspost punkt för punkt.

Verklig kalkyl

Avräkning sto: Stoet är köpt för 15 000 kr och säljs för 15 000 kr, dock blir produktionstiden 1,5 år då stoet var tomt när det köptes in.
Försäkring sto: 2 000 kr (ingen moms)
Foster och föl-försäkring: 1 500 kr (ingen moms)
Föl-försäkring 6 mån: 1 500 kr
Stationsavgift: 500+moms
Veterinäravgift: 2 000 kr +moms, övriga behandlingar 1 000 kr +moms
Hingstavgifter, ett-sto-licens: Hingsten kostar 2 000 kr +moms i språng + 5 000 kr
Skick: inga skick på detta sto
Registreringsavgift, sto-avgift: 1600 +moms, sto-avgift 280 kr + moms, ID-kontroll/chip 500 kr
Resor/transport: 6-8 resor á100 kr
Arbete: 109,5h/år 150 kr/h = 16 425 kr/år

Bilaga 6 Intervju med uppfödare 3

Ålder: 29år

Kön: Man

Antal föl: 1 föl, samt väntar 1 i år

Utbildning: gymnasiet, barn och fritid

1. Kan du förklara för mig vad du haft för utgifter för din uppfödning?

Kalkyl

Avräkning sto:

Försäkring sto:

Foster och föl-försäkring:

Stationsavgift: Kostade 1 500 kr +moms

Veterinäravgift: Kostade 2 500 kr +moms

Hingstavgifter, ett-sto-licens: Totalt 10 000 kr +moms

Skickkostnader:

Registreringsavgift, sto-avgift: Totalt 2 500 kr +moms

Resor/transport:

Arbete:

2. Vad har du haft för andra kostnader?

Uppstallning, foder, hovslagare

3. Hur mycket säljer du ett sådant föl för?

60 000 + moms

4. Ledande frågor om kalkylen. Ta följande kostnadspost punkt för punkt.

Verklig kalkyl

Avräkning sto: Lånar stoet gratis

Försäkring sto: Vi har inte haft henne försäkrad

Foster och föl-försäkring: Vi valde att inte försäkra dräktigheten

Föl-försäkring 6 mån: Ja, en som kostar 1 500 kr

Stationsavgift: 1 500 kr

Veterinäravgift: 2 000 kr samt övriga behandlingar 500 kr + moms

Hingstavgifter, ett-sto-licens: Språngavgift 2 000 kr +moms, 90-dygnsavgift 8 000 kr + moms

Skickkostnader: 3 skick, ca 1 300 kr + moms

Registreringsavgift, sto-avgift: 1600 +moms, sto-avgift 280 kr + moms, ID-kontroll/chip 600 kr +moms

Resor/transport: 10 gånger, 5km tur och retur. 100 kr

Arbete: 10 min/dag, 60h/år, 9 000 kr/år

Bilaga 7 Intervju med uppfödare 4

Ålder: 29 år
Kön: Kvinna

Antal föl: 4 föl hitintills, 2 föl/år
Utbildning: Gymnasieutbildning naturbruk med inriktning häst

1. Kan du förklara för mig vad du haft för utgifter för din uppfödning

Kalkyl

Avräkning sto:
Försäkring sto:
Foster och fölförsäkring: 4 000 kr (ingen moms)
Fölförsäkring:
Stationsavgift: 1 500 kr +moms
Veterinäravgift: 2 300 kr +moms + 1000 kr + moms behandlingar
Hingstavgifter, ett-sto-licens: språng 2 000 kr +moms, 90-dygnsavgift 8 500 kr + moms
Skickkostnader: 700 kr +moms
Registreringsavgift, sto-avgift:
Resor/transport:
Arbete:

2. Vad har du haft för andra kostnader?

Uppstallning, foder, hovslagare.

3. Hur mycket säljer du ett sådant föl för?

Prisidé 100 000 kr inkl moms

4. Ledande frågor om kalkylen. Ta följande kostnadspost punkt för punkt.

Verklig kalkyl

Avräkning sto: 5 000 kr +moms/år
Försäkring sto: 6 000 kr (ingen moms)
Foster och fölförsäkring: 4 000 kr (ingen moms)
Fölförsäkring: 366 kr/ mån, gånger 6 månader = 2196 kr (ingen moms)
Stationsavgift: 1 500 kr +moms
Veterinäravgift: 2 300 kr +moms + 1000 kr + moms behandlingar
Hingstavgifter, ett-sto-licens: språng 2 000 kr +moms, 90-dygnsavgift 8 500 kr + moms
Skickkostnader: 700 kr + moms
Registreringsavgift, sto avgift: Sto-avgift 280 kr + moms, registreringsavgift SWB 1 600 kr +moms samt chipmärkning/ID-kontroll 500 kr +moms
Resor/transport: gångavstånd
Arbete: 10 min/dag, 60h/år, 9 000 kr/år

Bilaga 8 Intervju med uppfödare 5

Ålder: 27år

Kön: Kvinna

Antal föl: 2 föl per år, totalt 6 st

Utbildning: universitet ekonomi - kandidat

1. Kan du förklara för mig vad du haft för utgifter för din uppfödning?

Kalkyl

Avräkning sto: inköp 48 000, delat på 7 föl. ca 7 000+moms/föl

Försäkring sto: 1 000 kr/mån för sto, föl och foster och föl försäkring.

Foster och fölförsäkring: ingår i ovan

Föl-försäkring: ingår i ovan

Stationsavgift: 2 000 kr +moms

Veterinäravgift: 2 200 kr +moms

Hingstavgifter, ett-sto-licens: Språng 2 000 kr +moms, 90-dygnsavgift 14 000 kr +moms

Skick: Hingsten stod på stationen, inga skick

Registreringsavgift, sto-avgift: 1500kr+moms

Resor/transport: 1000+moms

Arbete:

2. Vad har du haft för andra kostnader?

Foder, veterinärkostnader på fölet, vaccinationer, auktionsuttagning, uppställning och hovslagare.

3. Hur mycket säljer du ett sådant föl för?

Förväntat försäljningsvärde 70 000+moms

4. Ledande frågor om kalkylen. Ta följande kostnadspost punkt för punkt.

Verklig kalkyl

Avräkning sto: inköp 48 000 kr plus moms, delat på 7 föl. ca 7 000 kr +moms/föl

Försäkring sto: 1 000kr/mån för sto, föl och foster och föl försäkring. 12 000 kr/år (ingen moms)

Foster och fölförsäkring: ingår i ovan

Föl-försäkring: ingår i ovan

Stationsavgift: 2 000 kr +moms

Veterinäravgift: 2 200 kr +moms

Hingstavgifter, ett-sto-licens: Språng 2 000 kr +moms, 90-dygnsavgift 14 000 kr +moms

Skick: Hingsten stod på stationen, inga skick

Registreringsavgift, sto-avgift: verklig kostnad 1 600 kr + moms för registrering i SWB, 280 kr + moms sto-avgift, 600 kr +moms för chipmärkning och ID-kontroll.

Resor/transport: 1 000 kr +moms

Arbete: 1h/dag, 150kr/h, 54 750kr/ år